

DOI: 10.11649/a.3687

Article No.: 3687

Adeptus
nr 22/2025 r.

Adrien Quéret-Podesta, doktor, adiunkt w Instytucie Sławistyki PAN w Warszawie, redaktor naczelny czasopisma „Adeptus”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8878-2638>

e-mail: adrien.queret-podesta@ispan.edu.pl

Wojciech Jasiński, doktor, adiunkt w Instytucie Sławistyki PAN w Warszawie, sekretarz redakcji czasopisma „Adeptus”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8906-6177>

e-mail: wojciech.jasinski@ispan.edu.pl

Marcin Kurdyka, doktor, badacz niezależny, członek redakcji czasopisma „Adeptus”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3975-9834>

e-mail: mkurdyka@gmail.com

Adrien Quéret-Podesta, Wojciech Jasiński, Marcin Kurdyka

„Wielkie daty” i ich rocznice w świecie Słowian – wprowadzenie do sekcji tematycznej

Ludzie od zarania dziejów posługują się systemem datowania, w którym lata nie tylko dzieli się na mniejsze jednostki, ale przede wszystkim się je porządkuje. Punktem odniesienia w tej rachubie jest zazwyczaj wydarzenie mające kluczowe znaczenie dla kultury, wspólnoty lub państwa. Może być to zdarzenie religijne, jak narodziny Chrystusa (1 n.e. według Dionizego Mniejszego albo 5 p.n.e. według nowszych badań) dla chrześcijan czy Hidżra proroka Mahometa i jego uczniów z Mekki do Medyny w 622 roku n.e. dla muzułmanów, legendarne, jak założenie Rzymu w 753 roku p.n.e., albo natury politycznej, jak pierwszy dzień I Republiki, tj. 22 września 1792 roku jako początek dawnego francuskiego kalendarza rewolucyjnego. Znaczenie nadane pewnym wydarzeniom jasno pokazuje ich wagę oraz sens świętowania ich rocznic w obrębie różnych wspólnot i instytucji jak nacje, państwa, religie, regiony, miasta, klasztory, uniwersytety, szkoły, instytucje kulturalne, kluby sportowe... Rok 2025 upłynie m.in. pod hasłem świętowania ważnych wydarzeń dotyczących historii jednego (milenium koronacji pierwszego króla Polski) lub kilku państw słowiańskich (i nie tylko ich – za przykład niech posłuży osiemdziesiąta rocznica zakończenia

The study was conducted at the authors' own expense.

Authors' contribution: All authors contributed equally to the manuscript.

Competing interests: Adrien Quéret-Podesta is the Editor-in-Chief of this journal. Wojciech Jasiński is the Editorial Secretary of this journal. Marcin Kurdyka is a member of the editorial team of this journal.

Publisher: Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2025.

II wojny światowej). W związku z tym zdecydowaliśmy się otworzyć nasze łamy dla artykułów stawiających pytania o wielkie daty historyczne i obchody ich rocznic w państwach słowiańskich. Sesja tematyczna poświęcona temu zagadnieniu obejmuje dwa teksty, które prezentują jego dwa aspekty.

Artykuł Dawida Kobylańskiego *Pieśń jako zapis cierpienia w sytuacji granicznej (na przykładzie „Dnia pierwszego września roku pamiętnego”)* analizuje pamięć o początku inwazji nazistowskich Niemiec na Polskę 1 września 1939 roku. Autor skupia się w nim na polskiej pieśni ludowej *Dnia pierwszego września roku pamiętnego*, śpiewanej przez Polaków podczas II wojny światowej. Dzięki wnikliwemu studium tekstu pieśni Dawid Kobylański pokazuje, w jaki sposób utwór ten, nawiązujący do wydarzeń związanych z osobistym doświadczeniem wojennym jego twórczyni, stał się „wehikułem pamięci” dla polskiego społeczeństwa.

Z kolei Antonina Kurtok w artykule *Operacja „Oluja” w chorwackiej pamięci zbiorowej: praktyki upamiętniające i wybrane narracje tożsamościowe* bada pamięć o operacji „Oluja” („Burza”), podczas której w sierpniu 1995 roku chorwackie siły zbrojne odbiły Krajinę, torując drogę do zakończenia wojny jugosłowiańskiej. Autorka podkreśla miejsce tej operacji w chorwackiej polityce upamiętniania: pokazuje, że operacja „Burza” jest postrzegana jako wydarzenie oznaczające „odtworzenie” chorwackiego państwa. Antonina Kurtok podkreśla także rolę Knina, byłej stolicy Republiki Serbskiej Krajiny i zarazem jednego z głównych miast w średniowiecznym Królestwie Chorwacji, jako *lieu de mémoire* w procesie upamiętniania.

Słowa kluczowe:

rocznice; upamiętnianie; Słowianie

Citation:

Quéret-Podesta, A., Jasiński, W., & Kurdyka, M. (2025). „Wielkie daty” i ich rocznice w świecie Słowian – wprowadzenie do sekcji tematycznej. *Adeptus*, 2025(22), Article 3687. <https://doi.org/10.11649/a.3687>

Publication History:

Received: 2026-01-07; Accepted: 2026-01-07; Published: 2026-02-10